

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΛΑΤΙΝΙΚΩΝ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ 5/2/2012

Εξεταζόμενη Ύλη:

Κεφάλαια XXXI - XL

31°. Sed paulo post filius eius castra hostium praeterequitāvit et a duce hostium his verbis proelio lacesītus est: «Congrediāmur, ut singulāris proelii eventum cernātur, quanto miles Latīnus Rōmāno virtūte antecellat». Tum adulescens, viribus suis confīsus et cupiditāte pugnandi permōtus, iniussū consulis incertāmen ruit; et fortior hoste, hastā eum transfixit et armis spoliāvit. Statim hostes fugā salūtem petivērunt.

32°. Pleni omnes sunt libri, plenae sapientium voces, plena exemplōrum vetustas; quae iacērent in tenebris omnia, nisi litterārum lumen accederet. Quam multas imagines fortissimōrum virōrum - non solum ad intuendum, verum etiam ad imitandum - scriptōres et Graeci et Latīni nobis reliquērunt! Quas ego, cupidus bene gerendi et administrandi rem publicam, semper mihi proponēbam.

34°. Quod ut praedōnes animadvertērunt, abiectis armis ianuae appropinquavērunt et clarā voce Scipiōni nuntiavērunt (incredibile audītus!) virtūtem eius admirātum se venisse. Haec postquam domestici Scipiōni rettulērunt, is fores reserāri eosque intromitti iussit. Praedōnes postes ianuae tamquam sanctum templum venerāti sunt et cupide Scipiōnis dextram osculāti sunt. Cum ante vestibulum dona posuissent, quae homines deis immortalibus consecrāre solent, domum revertērunt.

36°. Manius Curius Dentātus maximā frugalitāte utebātur, quo facilius divitias contemnere posset. Die quodam Samnitium legāti ad eum venērunt. Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis spectandum praebuit. Samnitium divitias contempsit et Samnītes paupertātem eius mirāti

sunt. Nam cum ad eum magnum pondus auri publice missum attulissent, ut eo uterētur, vultum risu solvit et protinus dixit:

.....
37º. sed tantus furor omnes invaserat, ut pugnāre cuperent, etsi ego clamābam nihil esse bello civīli miserius. Omnia sunt misera in bellis civilibus, sed nihil miserius quam ipsa victoria: ea victōres ferociōres impotentioresque reddit, ut, etiamsi natūrā tales non sint, necessitāte esse cogantur. Bellōrum enim civilium exitus tales sunt semper, ut non solum ea fiant, quae velit victor, sed etiam ut victor obsequātur iis, quorum auxilio victoria parta sit.

.....
38º. Tandem puella, longā morā standi fessa, rogāvit materteram, ut sibi paulisper loco cederet. Tum Caecilia puellae dixit: «ego libenter tibi meā sede cedo». Hoc dictum paulo post res ipsa confirmāvit. Nam mortua est Caecilia, quam Metellus, dum vixit, multum amāvit; postea is puellam in matrimonium duxit.

.....
40º. Sulla, occupāta urbe, senātum armātus coegerat ut C. Marius quam celerrime hostis iudicarētur. Cuius voluntāti nemo obviam ire audēbat; solus Quintus Mucius Scaevola augur de hac re interrogātus sententiam dicere noluit. Quin etiam cum Sulla minitans ei instāret, dixit is Sullae: «Licet mihi ostendas agmina militum, quibus curiam circumsedisti;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε τα αποσπάσματα των 31^{ου}, 32^{ου}, 34^{ου} και 38^{ου} κειμένων.

/40

2. Να γράψετε αυτό που ζητείται για καθέναν από τους παρακάτω τύπους:

- *his verbis*(31°): αιτιατική πληθυντικού αριθμού
- *libri*(32°): ονομαστική ενικού αριθμού
- *deis immortalibus*(34°): αφαιρετική ενικού & γενική πληθυντικού
- *magnum pondus*(36°): γενική ενικού & ονομαστική πληθυντικού
- *loco*(38°): ονομαστική & γενική πληθυντικού

/10

3. Να γράψετε αυτό που ζητείται για καθέναν από τους παρακάτω τύπους.

α)

- *eius*: δοτική πληθυντικού αριθμού του θηλυκού
- *ille*: αιτιατική ενικού αριθμού του ουδετέρου
- *sibi*: αιτιατική πληθυντικού αριθμού
- *quodam*: ονομαστική ενικού αριθμού του ουδετέρου
- *nemo*: γενική & αιτιατική ενικού αριθμού

/5

β)

- *plena*(32°): τους άλλους βαθμούς του επιθέτου στο ίδιο γένος, πτώση και αριθμό καθώς και τα παραθετικά του επιρρήματος.
- *facilius*(36°): τους άλλους βαθμούς του επιθέτου στην ονομαστική πληθυντικού του ουδετέρου γένους καθώς και τα παραθετικά του επιρρήματος.
- *bene*(32°): τα παραθετικά του επιρρήματος
- *magnum*(36°): τα παραθετικά του επιθέτου στο γένος, αριθμό & πτώση που βρίσκεται.

- **miserius**(37°): τα παραθετικά του επιθέτου στην αφαιρετική ενικού του αρσενικού γένους.

/5

4. Να γράψετε τους τύπους που ζητιούνται για καθένα από τα παρακάτω ρήματα:

- **cernātur**(31°): το γ' ενικό Υποτακτικής Παρατατικού & το α' πληθυντικό Οριστικής Υπερσυντελικού στη φωνή που βρίσκεται
- **imitandum**(32°): το β' ενικό Οριστικής & Υποτακτικής Μέλλοντα Παθ. Φωνής.
- **abiectis**(34°): το β' ενικό Προστακτικής Ενεστώτα Ενεργ. Φωνής & το β' ενικό Υποτακτικής Παρατατικού Παθ. Φωνής.
- **assidentem**(36°): το απαρέμφατο Μέλλοντα & Παρακειμένου Παθ. Φωνής καθώς και το γερούνδιο.
- **noluit**(40°): το γ' πληθυντικό Οριστικής & Υποτακτικής Ενεστώτα & Παρατατικού.

/10

5.

α) **hostium**(31°), **rem publicam**(32°), **Scipiōni**(34°), **Die**(36°), **dicere**(40°):

Να χαρακτηρίσετε συντακτικώς τις παραπάνω λέξεις

/5

β) **Congrediāmur**(31°): με τη συγκεκριμένη φράση εκφράζεται η προτροπή. Σε αντιδιαστολή μ' αυτό, να εκφράσετε την απαγόρευση στο β' ενικό πρόσωπο και με τους δυο τρόπους.

/2

6.

α) Να εντοπίσετε στο απόσπασμα του κειμένου 37 τον α' και το β' όρο σύγκρισης και να δώσετε το β' όρο με ισοδύναμη φράση.

/3

β) Να αποδώσετε το σκοπό με τους υπόλοιπους τρόπους.

- *nuntiavērunt se venisse virtūtem eius admirātum* (34°)

/4

γ) Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική & το αντίστροφο.

- *quam Metellus, dum vixit, multum amāvit* (38°)
- *et a duce hostium his verbis proelio laccessītus est* (31°)

/2

δ) Να μετατρέψετε τη μετοχή στην αντίστοιχη της δευτερεύουσα πρόταση εισαγόμενη την πρώτη φορά με τον ιστορικό ή διηγηματικό σύνδεσμο cum και την δεύτερη με το σύνδεσμο postquam

- *Sulla, occupāta urbe, senātum armātus coegerat* (40°)

/3

ε) Να μετατρέψετε σε μετοχές τις δευτερεύουσες προτάσεις.

- *cum (Samnites) ad eum magnum pondus attulissent* (36°)
- *etsi ego clamābam* (37°)

/2

στ) Να αναγνωρίσετε το είδος του υποθετικού λόγου και να το μετατρέψετε στα υπόλοιπα είδη.

- *quae iacērent omnia, nisi litterārum lumen accederet* (32°)

/4

ζ) Να μεταφέρετε την παρακάτω πρόταση από τον ευθύ λόγο στον πλάγιο με φράση εξάρτησης το «*aliquis dixit*»

- *Die quodam Samnitium legāti ad eum venērunt* (36°)

/1

η) Να γίνει πλήρης αναγνώριση της δευτερεύουσας πρότασης (και ακολουθία χρόνων)

- *Cum ante vestibulum dona posuissent* (34°)

/4

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΓΡΑΠΤΗΣ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑΣ (XXXI – XL)

1. **(32º)** Όλα τα βιβλία είναι γεμάτα, γεμάτοι οι λόγοι των σοφών, γεμάτη η αρχαιότητα από παραδείγματα. Όλα αυτά θα βρίσκονταν στο σκοτάδι(θα έμεναν στην αφάνεια), αν δεν τα συνόδευε το φως της λογοτεχνίας. Πόσο πολλές εικόνες γενναιότατων ανδρών όχι μόνο για να τις κοιτάζουμε αλλά και για να τις μιμούμαστε μας κληροδότησαν και οι Έλληνες και οι Λατίνοι συγγραφείς! Αυτές εγώ έβαζα πάντοτε μπροστά μου ως παράδειγμα, επιθυμώντας να διοικήσω σωστά και να διαχειριστώ την πολιτεία.
(34º) Όταν το παρατήρησαν(αντιλήφθηκαν) οι ληστές, αφού κατέθεσαν(άφησαν κάτω) τα όπλα, πλησίασαν στην πόρτα και με δυνατή φωνή ανήγγειλαν στον Σκιπίωνα – απίστευτο να το ακούς!(να το ακούς και να μην το πιστεύεις!) – πως είχαν έρθει για να θαυμάσουν την ανδρεία του. Όταν οι δούλοι μετέφεραν τα λόγια αυτά στον Σκιπίωνα, αυτός διέταξε να ανοίξουν τις πόρτες και να τουςβάλουν(οδηγήσουν) μέσα. Οι ληστές προσκύνησαν τις παραστάδες της πόρτας σαν ιερό ναό και φίλησαν με λαχτάρα το δεξί χέρι του Σκιπίωνα. Αφού άφησαν μπροστά στην είσοδο δώρα (σαν και αυτά) που οι άνθρωποι συνήθως(συνηθίζουν να) προσφέρουν στους αθάνατους θεούς, γύρισαν(επέστρεψαν) στα λημέρια τους.
(38º) Κάποτε η κοπέλα, κουρασμένη(επειδή ήταν κουρασμένη) από την πολλή ορθοστασία, ζήτησε από τη θεία (της) να της παραχωρήσει για λίγο τη θέση (της). Τότε η Καικιλία είπε στη κοπέλα: «εγώ πρόθυμα(ευχαρίστως) σου παραχωρώ το κάθισμά(τη θέση) μου». Λίγο αργότερα, η ίδια η πραγματικότητα επιβεβαίωσε αυτόν τον λόγο(αυτά τα λόγια). Δηλαδή η Καικιλία πέθανε, την οποία ο Μέτελλος, όσο έζησε, πολύ την αγάπησε. Μετά αυτός πήρε την κοπέλα γυναίκα του.
2. haec verba
liber
deo immortalī – deorum immortalium
magnī ponderis – magna pondera
loci/ loca (ετερόσημο) - locorum
3. **α)** eis (iis, is)
illud
se
quoddam
nullius - neminem
β) plena – plenior – plenissima
plene – plenius - plenissime
facilia – facilliora – facillima
facile – facilius – facillime
bene – melius – optime
magnum – maius – maximum
misero – miseriore – miserrimo
4. cerneretur – conspecti, ae, a eramus
imitaberis – imitaturus, a, ,um sis
abicereris - abice
assessum iri – assessum, am, um esse
assidendi, -ndo, -ndum, -ndi
nolunt, nolebant, nolint, nollent

5. α) hostium → γενική αντικειμενική στο *duce*
rem publicam → αντικείμενο των γερονδίων *gerendi* –
administrandi
Scipioni → έμμεσο αντικείμενο στο *rettulerunt*
die → αφαιρετική ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου
στο ρήμα *venerunt*
dicere → αντικείμενο στο *noluit* (ταυτοπροσωπία)
- β) *ne congressus, a, um sis – noli congređi*
6. α) α' όρος → *nihil - nihil*
β' όρος → *bello civili – quam ipsa victoria*
ισοδύναμη έκφραση: *quam bellum civile – ipsā victoriā*
- β) *ut virtutem eius admirarentur*
qui virtutem eius admirarentur
virtutis eius admirandae causa (κατόπιν γερονδιακής έλξης)
ad admirandam virtutem eius (κατόπιν γερονδιακής έλξης)
- γ) *quae a Metello multum amata est*
dux hostium his verbis proelio eum laccessivit
- δ) *Sulla, cum urbem occupavisset, coegerat*
Sulla, postquam urbem occupavit, coegerat
- ε) *mango pondere allato a Samnitibus*
(a) *me clamante*
- στ) 2^ο είδος (αντίθετο του πραγματικού για το παρόν)
- *nisi accedit – iacent* (1^ο είδος)
 - *nisi accessisset – iacuissent* (2^ο είδος αντιθ. πραγμ. για παρελθόν)
 - *nisi accedat – iaceant* (3^ο είδος υπόθεση δυνατή ή πιθανή για παρόν – μέλλον)
- ζ) *aliquis dixit die quodam Samnitium legatos ad eum venisse*
- η) δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση, που εισάγεται με τον ιστορικό ή διηγηματικό σύνδεσμο *cum*, ο οποίος υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση ανάμεσα στη δευτερεύουσα και την κύρια πρόταση και δημιουργεί μια σχέση αιτίου & αιτιατού ανάμεσά τους. Εκφέρεται με υποτακτική Υπερσυντελικού(*posuissent*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου(*reverterunt*) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν. Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο *reverterunt*